

ALGEMENE MUZIEK CULTUUR

M2

**Gemeentelijke Academie voor Muziek en Woord
Zoltan Kodaly
Wijnegem-Schilde**

Inhoudstafel

- les 1. Herhaling muzikale bouwstenen
- les 2. herhaling instrumenten
- les 3. tonaliteit
- les 4. cadenzen & modulaties
- les 5. melodie/thema/motief
- les 6. melodiecurve/sequenzen
- les 7. evaluatie 1

- les 8. 1-2-3-delige liedvorm
- les 9. menuet
- les 10. da capo aria + oefeningen liedvormen
- les 11. reeks rondo
- les 12. groot rondo
- les 13. evaluatie 2 liedvormen, rondovormen

- les 14. Variatievormen: ornamentele variatie
- les 15. variatievormen : Cantus Firmus en Basso Ostinato
- les 16. Variatievormen : karaktervariatie
- les 17. Sonatevorm
- les 18. Oefenen met variatie- en sonatevormen
- les 19. Evaluatie 3

- les 20. vormen en genres
- les 21. sonate
- les 22. symfonie
- les 23. Concerto
- les 24. suite (dansen)
- les 25. evaluatie

- les 26. opera / oratorium
- les 27. cantate / mis
- les 28. musical
- les 29. examenoefening
- les 30. examen

LES 1: Herhaling muzikale bouwstenen

Geef de muzikale bouwstenen in de partituur volgende kleuren:

- Maat / Ritme / Tempo / Karakter..... blauw
- Melodie rood
- Dynamiek groen
- Klankkleur..... geel

Adagio

fluiten

hoorns in Re

1ste Violen

2de violen

Altviolen

Cello's en Contrabassen

con sord

con sord

con sord

sempre pizz.

We beluisteren 5 korte muziekfragmenten. Vul in.

1. Largo	
2. Presto	
3. Allegro	
4. Moderato	
5. Adagio	

- A. Zeer snel...
- B. Breed, zeer traag...
- C. Langzaam
- D. Opgewekt, vrolijk, snel...
- E. Matig, "gewoon" tempo...

Geef van volgende luisterfragmenten de maatsoort.

Werkwijze:	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>
------------	----------	----------	----------

Oefeningen (Schrijf de maatsoort op)	<u>a</u>	<u>b</u>	<u>c</u>	<u>d</u>	<u>e</u>
---	----------	----------	----------	----------	----------

Welke instrumenten vertolken achtereenvolgens de melodie?

.....

Luister naar de muziek en vul het schema in met "Forte" en "Piano"

--	--	--	--	--

LES 2: Herhaling instrumenten

Plaats de onderstaande instrumenten op de juiste plaats bij de partituur hiernaast:

celli/trombone/dwarsfluit/harp/ klarinet / 1ste violen / percussie / fagot / hoorn in F / 2de violen / pauken / trompet / hobo / contrabassen / tuba / altviolen

Welke instrumenten spelen de melodie in volgende luistervoorbeelden? Plaats ze bij de juiste familie.

Houtblazers:.....

.....

Koperblazers:

.....

Slagwerk:

.....

Snaarinstrumenten:.....

.....

Plaats onderstaande instrumenten op de tijdlijn

viool / piano / saxofoon / klarinet / traverso / elektrische gitaar / (metalen) dwarsfluit / clavecimbel /

1500

1600

1700

1800

1900

2000

The image shows a musical score with 12 staves, arranged in four groups of three. Each staff contains a whole rest (a horizontal line with a vertical tick) in a 4/4 time signature. The staves are grouped as follows: the first three staves are grouped by a brace on the left; the next three staves are grouped by a brace on the left; the next three staves are grouped by a brace on the left; and the final three staves are grouped by a brace on the left. The staves are arranged in a vertical column, with the top staff being the highest and the bottom staff being the lowest. The staves are numbered 1 through 12 from top to bottom.

LES 3: TONALITEIT

Tonaliteit = het geheel van melodische en harmonische betrekkingen tussen de tonen van een muziekstuk en een hoofdklank. (Tonica)

Tonale muziek:

Muziek met leidtoonspanningen (dominant) die oplossen in een grondtoon (Tonica)

⇒ Grote- en kleine tertstoonladders (harmonische wijze).

Modale muziek:

Muziek zonder leidtoonspanningen maar met een grondtoon (Tonica)

⇒ Middeleeuwse toonladders, exotische toonladders....

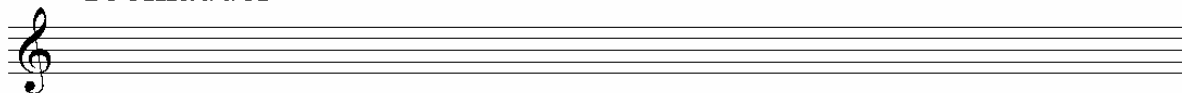
Atonale muziek

Muziek zonder grondtoon

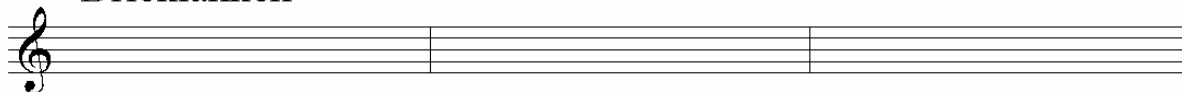
⇒ Vrije atonaliteit, dodecafonie...

1. Schrijf de grote tertstoonladder van Do. 2. Duid de halve tonen aan. (" V ")
3. Duid de tonica (T), de dominant (D) en de leidtoon (LT) aan. 4. Schrijf de hoofddrieklanken. 5 Maak de melodie af: eindig de voorzin op een noot uit de dominant-drieklank, eindig de nazin op de Tonica.

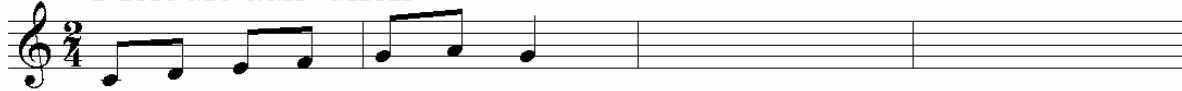
Toonladder

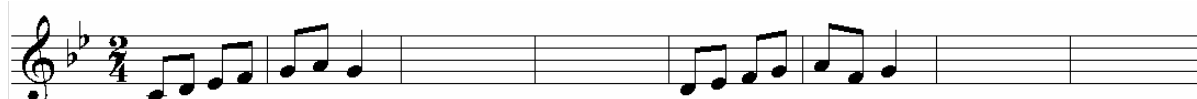
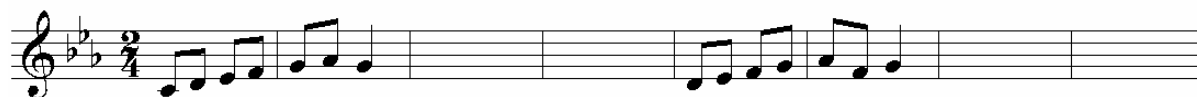
Drieklanken

Melodie aanvullen

Schrijf je melodie nu over naar 1. de kleine tertstoonladder (tonaal) 2. de dorische modus (modaal).

LES 4: CADENZEN & MODULATIES

CADENS:

Een cadens is een **RUSTPUNT** (voorlopig of definitief) in een muziekstuk, voorafgegaan door een melodische en/of harmonische formule.

We kennen de volmaakte-, bedrieglijke-, halve-, en plagale cadens

MODULATIE

Moduleren is het **VERANDEREN VAN TOONAARD** in de loop van één muziekstuk. Herkenbaar aan wijzigingstekens, maar meer nog aan de duidelijke **cadenzen** in de nieuwe toonaard.

“Passepied”(=.....)

G.F HAENDEL

The image shows two systems of musical notation for 'Passepied' by G.F. Handel. Each system consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The first system has 8 measures, and the second system has 8 measures starting with a measure rest (marked with a '9'). The music is in 3/4 time and features a mix of eighth and sixteenth notes.

Duid met een comma de rustpunten in de bovenstem aan.

In welke toonaard staat dit duo?

Becijfer en benoem de cadenzen

Becijfer het akkoordenschema

Schrijf zelf een melodie op dit akkoordenschema

The image shows two systems of musical notation for a chord exercise. Each system consists of a treble clef staff and a bass clef staff. The first system has 8 measures, and the second system has 8 measures starting with a measure rest (marked with a '9'). The music is in common time (C) and features a mix of eighth and sixteenth notes in the treble staff, while the bass staff contains block chords.

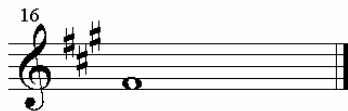
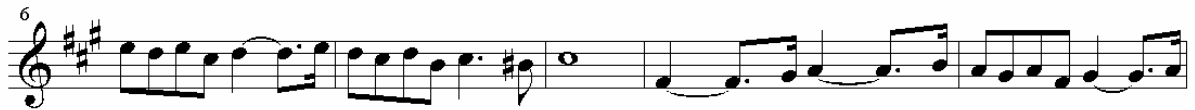
LES 5: MELODIE/THEMA/MOTIEF

Melodie: een samenhangend en geordend geheel van na elkaar klinkende tonen
Thema: een melodie die het uitgangspunt is voor de structuur van een muziekstuk
Motief: de kleinste muzikale eenheid binnen een compositie

Oefening 1

- In welke toonaard staat het stuk:
- Duid op de cadenzen aan (met een comma)
- Benoem de cadenzen (volmaakte/halve/...)
- Duid een motief aan.
- Is deze melodie een thema van de compositie? Waarom wel/niet?

.....

Oefening 2 (met partituur uit de instrumentles)

- In welke toonaard staat het stuk:
- Schrijf hieronder de eerste melodie over (meestal 8, 12 of 16 maten.)
- Duid de cadenzen aan (met een comma)
- Benoem de cadenzen (volmaakte/halve/...)
- Duid een motief aan.
- Is deze melodie een thema van de compositie? Waarom wel/niet?

LES 6: Melodiecurve / Sequenzen

Melodiecurve: laat het (toonhoogte)verloop van een melodie zien.
O.a.: boogvorm, golf-vorm, stijgende lijn, dalende lijn,
of complexere, samengestelde vormen

Sequens: Stijgende of dalende herhaling van een motief

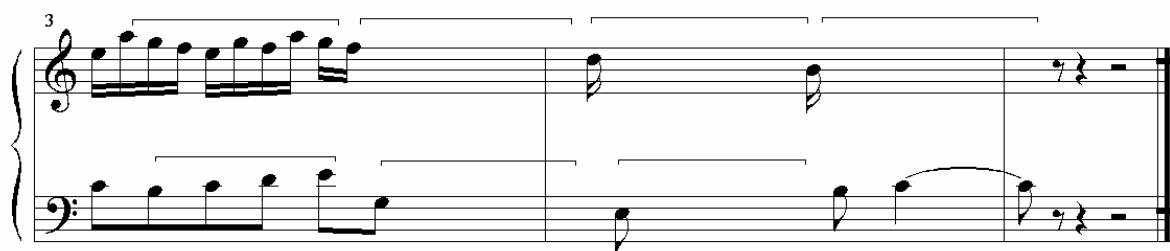
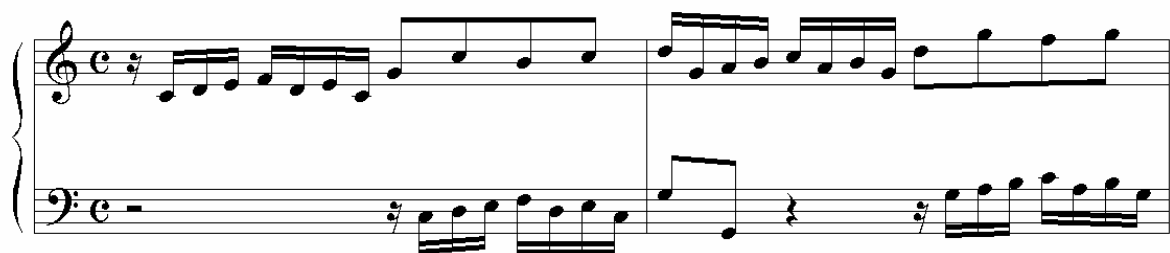
Verbind de noten van deze melodiën met elkaar en benoem de melodische curve.

Melodiecurve 1:.....

Melodiecurve 2:.....

Bach: Tweestemmige inventie in DO groot
Vul op de tweede regel de sequenzen aan

Zelf schrijven:

- Schrijf op het akkoordenschema een melodie met een vorm naar keuze.
Schrijf in de voorzin een motief in een dalende sequens.
- Schrijf een melodie met als curve een dalende lijn.
- Schrijf een vrije melodie

LES 7: evaluatie 1 dit moet je kennen:

- De inhoud van de kaders
- Toepassingen ervan op luistervoorbeelden en partituren
 - Cadenzen aanduiden en benoemen.
 - Motieven aanduiden in een melodie.
 - Zelf een melodie, volgens een opgegeven curve op een gegeven akkoordenschema kunnen schrijven.
 - Sequenten aanvullen.

Tonale muziek:

Muziek met leidtoonspanningen (dominant) die oplossen in een grondtoon (Tonica)
⇒ Grote- en kleine tertstoonladders (harmonische wijze).

Modale muziek:

Muziek zonder leidtoonspanningen maar met een grondtoon (Tonica)
⇒ Middeleeuwse toonladders, exotische toonladders....

Atonale muziek

Muziek zonder grondtoon
⇒ Vrije atonaliteit, dodecafonie...

CADENS:

Een cadens is een **RUSTPUNT** (voorlopig of definitief) in een muziekstuk, voorafgegaan door een melodische en/of harmonische formule.

We kennen de volmaakte-, bedrieglijke-, halve-, en plagale cadens

MODULATIE

Moduleren is het **VERANDEREN VAN TOONAARD** in de loop van één muziekstuk. Herkenbaar aan wijzigingstekens, maar meer nog aan de duidelijke **cadenzen** in de nieuwe toonaard.

Volmaakte cadens:	dominant ⇒ tonica :	V ⇒ I ("einde"-gevoel)
Halve cadens:	einde op de dominant:	⇒ V ("er komt nog wat...)
Bedrieglijke cadens	dominant ⇒ tonicaparallel :	V ⇒ VI (hoorbaar in de bas!)

MELODIE: een samenhangend en geordend geheel van na elkaar klinkende tonen

THEMA: een melodie die het uitgangspunt is voor de structuur van een muziekstuk

MOTIEF: de kleinste muzikale eenheid binnen een compositie

Melodiecurve: laat het (toonhoogte)verloop van een melodie zien.
O.a.: boogvorm, golf-vorm, stijgende lijn, dalende lijn, of complexere, samengestelde vormen

Sequens: Stijgende of dalende herhaling van een motief

AMC M2 EVALUATIE 1

Gemeentelijke Muziek- en Woord Academie Zoltan Kodaly, Wijnegem/Schilde

NAAM:.....

/20

KLAS AMC M2 A/B/C, Datum:.....

Wat is:

Tonale muziek? 1

Atonale muziek?..... 1

Een cadens 1

Een modulatie..... 1

Een sequens 1

Schrijf een melodie met een golfvorm op dit akkoordschema (/5)

- Vul de sequenzen aan 5
- Duid twee belangrijke motieven aan in de eerste vier maten ("motief 1" en 2) 2
- In welke toonaard staat het stuk?..... 1
- Naar welke toonaard wordt gemoduleerd?..... 1
- Benoem de cadens (binnen de nieuwe toonaard)..... 1

LES 9: het menuet

Vorm = een beschrijving van de opeenvolgende muzikale gebeurtenissen

Het **MENUET** zien we hier als voorbeeld van een
(uitgebreide) drielidige liedvorm(ABA)

Menuet – Trio – Menuet

A – B – A

Het menuet:

Staat altijd in **drie kwartsmaat** en heeft een **matig tempo**.(moderato of allegretto...)
Was aanvankelijk een **DANS** en soms dus ook onderdeel van de **SUITE** (zie ook M2 les 25). Het verloor nadien zijn danskarakter en werd voor een tijdje een vast onderdeel van de **SYMFONIE**.(zie ook M2 les 23) en van bepaalde kamermuziek-vormen zoals het **STRIJKKWARTET** (zie ook M1 les 21).

Na hoeveel minuten en seconden begint het trio?.....

Na hoeveel minuten en seconden herbegint het menuet?

In welke toonaard staat het menuet ?

In welke toonaard staat het trio?.....

Er wordt dus:.....

Wat is de bezetting van dit menuet?

We beluisteren nog een 2 menuetten:

1. Wat is de bezetting?

Welke instrumenten spelen het trio?.....

Welke kenmerken van het menuet herken je hier nog?.....

.....

.....

2. Wat is de bezetting?

Welke instrumenten spelen het trio?.....

Welke kenmerken van het menuet herken je hier nog?.....

.....

.....

LES 10: da capo-aria

Vorm = een beschrijving van de opeenvolgende muzikale gebeurtenissen

De **Da Capo Aria** zien we hier als voorbeeld van een (uitgebreide) driedelige liedvorm(ABA)

Eerste deel – Tweede deel – Eerste deel da capo

A – B – A da capo

De **Da Capo Aria** is een zangstuk met orkestbegeleiding, en komt voor in de volgende vocale genres: **opera, oratorium en cantate** (zie les 27-28) tot vroeg in de 19de eeuw.

We beluisteren een DC-aria uit de cantate "Allein zu dir, Heer Jesu Christ" BWV33

Knip de muziekfragmenten uit en kleef ze hieronder in de volgorde die je hoort.

Kleur dan de vakken ervoor blauw voor A, en rood voor B.

Wat doet de zanger in de herhaling van A?:

Maak hieronder zelf een melodie in ABA-vorm om op jouw instrument te spelen.

Musical notation for section A. It consists of two staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The bottom staff is a bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The notation shows a series of chords: G2, G2, G2, G2, G2, G2, G2, G2, G2.

Musical notation for section B. It consists of two staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The bottom staff is a bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature (C). The notation shows a series of chords: G2, G2, G2, G2, G2, G2, G2, G2, G2. The label "DC" is placed at the end of the second staff.

"Allein zu dir Herr Jesu Christ" BWV 33

J.S. Bach

1
4
7
9
13
16
19
22
26
29
31
34
37

Wie fürcht - sam wank - ten mei - ne Schrit - te,
Wie fürcht - sam wank - ten mei - - - ne Schrit - te, Doch Je - sus hört auf
mei - ne Bit - te Doch Je - sus hört auf mei - ne Bit - te Und zeigt mich sei - nem Va - ter Und zeigt mich
sei - nem Va - ter an. Wie fürcht - sam wank - ten mei - ne
Schrit - te, Wie fürcht - sam Wie fürcht - sam Wie fürcht - sam wank - ten mei - ne
Schrit - te, Doch Je - sus hört auf mei - ne Bit - te Doch Je - sus hört auf mei - ne
Bit - te Und zeigt mich sei - nem Va - ter Und zeigt mich sei - nem Va - ter
an.

Mich drück - ten Sün - den - las - ten nie - der,

Mich drück - ten Sün - den - las - ten

nie - der, Sün - den - las - ten nie - der, Doch hilft mir

Je - su Trost wort wie - der, Dass er für mich ge - nung für mich ge - nung ge - nung ge -

tan. Mich drück - ten

Sün - den - las - ten nie - der, Mich drück - ten Sün - den - las - ten

nie - der, Sün - den - las - ten nie - der, Doch hilft mir

Je - su Trost wort wie - der, Dass er für mich ge - nung für mich ge - nung ge - nung ge -

tan. Dass er für mich ge - nung ge - tan. für mich ge - nung ge - tan.

Wie furchtsam wankten meine Schritte,

Doch Jesus hört auf meine Bitte

Und zeigt mich seinem Vater an.

Mich drückten Sündenlasten nieder,

Doch hilft mir Jesu Trostwort wieder,

Dass er für mich genug getan.

LES 11: reeks rondo

Vorm = een beschrijving van de opeenvolgende muzikale gebeurtenissen

De **RONDOVORM** is een **REFREIN**-vorm.

De onderdelen zijn :

1. een *refrein*, ook wel ritornello ("retourner"; terugkeren) of rondo-thema genoemd.
2. de *strofen*, ook wel coupletten genoemd.

Het refrein is meestal een heel herkenbaar stukje muziek.

De strofes hebben een meer vrijblijvend, minder beklijvend karakter.

REEKSRONDO of "Frans Rondo"

VORMSCHEMA: A B A C A D A E A F A G A H A ... enzovoort
 waarbij A het refrein is en de andere letters de coupletten.

Het reeksrondo kom je vooral tegen in het **concerto** (zie les 24). Het orkest speelt dan het refrein, de solist neemt de strofes voor zijn rekening.

OEFENING 1 : Dit is het ritornello van het Allegro assai uit het violconcerto in E van J.S. BACH

Maak hieronder een letterschema, schrijf bij de letters de toepasselijke cijfers

1. snelle snaarwisselingen geven een gevoel van tweestemmigheid.
2. het hele orkest begeleidt de solist.
3. er is een versnelling van het ritme (
4. de melodie bestaat uit een sliert van zestiende noten.
5. de lage strijkers spelen niet mee.
6. het orkest speelt alleen

OEFENING 2 maak een letterschema van dit rondo uit de vier seizoenen van Antonio Vivaldi.

Letters:					
Muzikale gebeurtenis					

LES 12: groot rondo

Vorm = een beschrijving van de opeenvolgende muzikale gebeurtenissen

De **RONDOVORM** is een **REFREIN**-vorm.

De onderdelen zijn :

1. een *refrein*, ook wel ritornello ("retourner") of rondo-thema genoemd.
2. de *strofen*, ook wel coupletten genoemd.

Het refrein meestal een heel herkenbaar stukje muziek.

KLASSIEK RONDO of "Groot Rondo"

A B A C A B A (+ coda)

waarbij A het refrein is en de andere letters de coupletten.

In het klassieke rondo herken je ook de oervorm (ABA)

Het klassiek rondo kom je vooral tegen in de **sonate** de **symfonie**. (zie les 22-23)

Beethoven gebruikt deze 5 melodieën en motieven in het laatste deel van zijn sonate op. 13 "Pathetique" voor.....

Luister aandachtig naar de muziek, en schrijf de cijfers in het vormschema

Noteer ook uit welke nummers je motieven hoort in de Coda.

1

2

3

4

5

A	Overgang B (B1/B2/B3/B2)	A	C (ook virtuoos Passagespel: drieklanken Toonladders)	A	B (B1/B2/B3)	A	Coda
	(/ / /)				(/ /)		

LES 13: evaluatie 2:liedvormen, rondovormen.

Vorm = een beschrijving van de opeenvolgende muzikale gebeurtenissen

LIEDVORMEN

<u>De ééndelige liedvorm:</u>	1
zin bestaande uit een voorzin en een nazin	
<i>De voorzin :</i>	
eindigt meestal op de <i>dominant</i> (halve cadens)	
<i>De nazin:</i>	
eindigt op de <i>tonica</i> (volmaakte cadens)	
<u>De tweedelige liedvorm:</u>	2
zinnen die met elkaar verbonden zijn.	
<i>Aantal maten:</i>	Net
als bij de één- en de driedelige liedvorm	
hebben de zinnen meestal een even aantal maten.	
.....	(4, 8,
soms 6 maten)	
<u>De driedelige liedvorm:</u>	3
zinnen die met elkaar verbonden zijn	
<i>Reeksvorm; ABC:</i>	drie
verschillende zinnen.	
<i>Boogvorm; ABA:</i>	de
derde zin is een (al dan niet gevarieerde)	
Herhaling van de eerste zin.	
De ABA-vorm wordt ook wel de "oervorm" genoemd, omdat andere, meer ingewikkelde vormschema's vaak tot een ABA vorm te herleiden zijn.	

Het MENUET

Menuet – Trio – Menuet

A – B – A

Het menuet: Staat altijd in **drie kwartsmaat** en heeft een **matig tempo**. (moderato of allegretto...) Was aanvankelijk een **DANS** en soms dus ook onderdeel van de **SUITE**. Komt ook voor in de **SYMFONIE** en in bepaalde kamermuziek.

De Da Capo Aria

Eerste deel (A) – Tweede deel (B) – Eerste deel da capo (A)

De Da Capo Aria is een zangstuk met orkestbegeleiding, en komt voor in de volgende vocale genres: **opera**, **oratorium** en **cantate** tot vroeg in de 19de eeuw.

De **RONDOVORM** is een **REFREIN**-vorm.

De onderdelen zijn :

1. een *refrein*, ook wel ritornello ("retourner") of rondo-thema genoemd.

2. de *strofen*, ook wel coupletten genoemd.

Het refrein meestal een heel herkenbaar stukje muziek.

REEKSRONDO of "Frans Rondo"

A B A C A D A E A F A G A H A ... (!!)

KLASSIEK RONDO of "Groot Rondo"

A B A C A B A .

waarbij A het refrein is en de andere letters de coupletten.

Het reeksrondo (ook wel Frans Rondo genoemd) kom je o.a. tegen in het **concerto**.

Het klassiek rondo in de **sonate** de **symfonie**.

LES 14 VARIATIEVORMEN

1: ornamentale variatie

Vorm = een beschrijving van de opeenvolgende muzikale gebeurtenissen

VARIATIEVORMEN hebben doorgaans een eenvoudig vormschema:

1. Voorstelling van het **thema**:

meestal een niet te lange, herkenbare melodie in een eenvoudige liedvorm.

2. Een aantal **varianties** op dat thema

meestal volgen de variaties het de vorm van het oorspronkelijke thema.

Om iets zinvol over de variaties te vertellen, volstaat het volgende dubbele vraag te beantwoorden: **Wat verandert/niet?**

Wanneer de melodie herkenbaar blijft, maar versierd of omspeeld wordt spreekt men over een **ornamentele variatie**. De vorm blijft onveranderd, maar de meeste andere parameters kunnen ook veranderen...

Andante Grazioso uit de Sonate KV331 van W.A. Mozart

Welke vorm heeft het thema?

vul het schema op de volgende bladzijde in.

	M/R/T	toonaard	begeleiding		M/R/T	toonaard	begeleiding
Var.1				Var.4			
Var.2				Var.5			
Var.3				Var.6			

WAT VERANDERT/NIET? De **maatsoort**, het ritme, het tempo? De **melodie**, (de *ankernoten*), de melodiecurve...? De harmonie, de gebruikte akkoorden, de **toonaard**, de begeleiding? De **dynamiek**, het dynamisch verloop...? De instrumentatie, het **timbre**, de klankkleur, het register, de octaaflijging...? De **vorm**? Het **karakter**?

LES 15 VARIATIEVORMEN

2: cantus firmus - & basso ostinato- variatie

VARIATIEVORMEN hebben doorgaans een eenvoudig vormschema:

1. Voorstelling van het thema:

*Bij de **cantus firmus variatie** is het thema een niet te lange, herkenbare melodie in een eenvoudige liedvorm.

(CF = "vaste zang" een term ontleend aan vroege meerstemmige muziek waarbij men stemmen toevoegde aan een bestaande melodie)

*Bij de **basso ostinato variatie** is het thema een **kort basmotief** of een **akkoordenschema!**

2. Een aantal variaties op dat thema

"Wat verandert niet?": **Het thema**

"Wat verandert?": de begeleiding, de harmonisatie, de tegenstemmen,....**alles** kan veranderen behalve het thema zelf!

Cantus Firmus-variantie: HAYDN: Poco adagio; cantabile uit het Keizerskwartet

1. Vul de lege vakjes bij de melodie in en benoem het vormschema:

2. Schrijf bij elke variatie welk instrument de cantus firmus speelt
 strijkkwartet: viool I, viool II, altviool, cello

Thema	Variatie 1	Variatie 2	Variatie 3	Variatie 4

3. Schrijf bij volgende beschrijvingen van de muzikale gebeurtenissen bij welke variatie (1,2,3 of 4) je ze hoort.

- De tweede viool "schaduw" het thema (tertsen en sexten) var
- Deze variatie heeft een rijke, complexe harmonie var
- De eerste viool speelt slierten van 16de noten (o.a. gebroken akkoorden) var.
- De eerste viool begeleidt met vooral syncopen var
- In de begeleidende stemmen horen we veel chromatiek var
- De eerste viool speelt bepaalde zinnen een octaaf hoger var
- De cello en de altviool spelen hier niet mee var

Basso ostinato variatie

Maak variaties bij dit basmotief

Am Am/G Dm6/F E7

The image shows a musical score for a bass ostinato exercise. It consists of two systems of staves. The first system has a treble clef staff and a bass clef staff. The bass clef staff contains a repeating eighth-note pattern: A2, C3, E3, G3, A2, C3, E3, G3. The treble clef staff is empty. The second system also has a treble clef staff and a bass clef staff. The bass clef staff continues the same repeating eighth-note pattern. The treble clef staff is empty. A double bar line with repeat dots is placed at the end of the second system, followed by a final note in the bass clef staff.

LES 16 VARIATIEVORMEN

3: karaktervariatie

VARIATIEVORMEN hebben doorgaans een eenvoudig vormschema:

1. Voorstelling van het **thema**:

is bij sommige composities met karaktervariatiaties zelfs niet meer aanwezig

2. Een aantal **variatiaties** op dat thema

Bij karaktervariatiaties is het antwoord op de vraag;

"Wat verandert? :bijna alles! Dus ook het **KARAKTER**

We beluisteren enkele variaties uit de Enigma Variations van Edward Elgar.

Het thema is een raadsel op zich. Het zou een tegenstem zijn bij een bekend Engels volkslied... De eerste zin staat in

en heeft een karakteristiek ritme:.....

Het middendeel staat in

Wat is er bijzonder aan het slotakkoord?.....

Variatie	Naam van de persoon	Beroep / typerend kenmerk
1		
2		
3		
4		
10		
13		

Hew David Stuart-Powell is een amateur-pianist. Het is een virtuoze variatie in de snelle 3/8 maat. We horen de snelle loopjes die de pianist dagelijks oefent. Het thema duikt op in de bassen.

William Meath Baker is de buurman van Elgar. Hij is landjonker en heeft een zeer hevig karakter. In de variatie horen we de drukke conversaties die de man voert met zijn personeel en zijn gasten. Hij staat ook bekend om het slaan met de deuren. Het is vooral een ritmische en zeer levendige variatie.

Dora Penny is een jong, charmant meisje die de bijnaam "Dorabella" droeg. Deze ritmische variatie wordt gespeeld door de gedempte strijkers en de houtblazers en bevat een prachtige, charmante altvioolsolo. De ritmiek verklapt dat het meisje stotterde.

Richard Baxter Townsend is een oude, exentrieke geleerde. Zijn bemoeiziek karakter wordt getypeerd in de hobovariatie. De lage instrumenten zoals de fagot, contrabas en basklarinet verklappen de ouderdom van de man. Opvallend is dat de variatie in sol groot staat.

Een **anonieme** variatie van een goede vriendin, waarschijnlijk **Lady Mary Lyon**, die net op zeereis was. De componist wenst haar een goede vaart. Hij gebruikt hiervoor het thema van Mendelssohn "Meerestille und Glücklicher Fahrt", dat gespeeld wordt door de klarinet. In de begeleiding horen we de altviolen die de deining van het schip nabootsen. De pauken beelden het stampen van de machines uit.

Caroline Alice Elgar is de echtgenote van de componist. Het thema duikt op in andere notenwaarden. Zijn vrouw hield erg veel van het thema en stimuleerde haar man bij het componeren van dit werk. In deze variatie wordt het thema als het ware verheerlijkt. Het weerspiegelt de liefde en de tederheid die ze voor elkaar voelen. Het thema wordt eerst gespeeld door de dwarsfluit, het lievelingsinstrument van zijn vrouw. Het wordt begeleid en overgenomen door het hele orkest en eindigt in de uitdrukking van zijn liefdevolle gevoelens voor haar.

Het stuk eindigt met een grandioze, levenskrachtige finale waarin hij zichzelf portretteert.

LES 17 DE SONATEVORM

De **Sonatevorm** is een vormschema dat gestalte kreeg tijdens de klassieke periode (tweede helft 18de eeuw.)

Het is een vormschema dat **dualiteit** (de thema's) en **tonaliteit** (de toonverwantschappen) behandelt.

De **Sonatevorm** komt voor in verschillende genres, onder andere in de sonate, de symfonie, strijkkwartetten en ouvertures.

Noteer hier het vormschema:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

VIDEO Winton Marsalis

Hoe definieert Winton Marsalis "vorm"?

.....

Waarmee vergelijkt hij het verloop van een vormschema?

.....

Wat zijn de drie grote onderdelen van de sonatevorm?

.....

Met hoeveel thema's wordt er gewerkt?

.....

Hoeveel toontrappen liggen de toonaarden uit elkaar? Wat is dan de tonale verhouding tussen de thema's?

.....

Waar dient de overgang voor?

.....

Wat is het verschil tussen het eerste en het laatste onderdeel van de sonatevorm?

.....

Welk verhaaltje hangt Winston Marsalis aan de sonatevorm vast.

.....
.....
.....
.....

LES 18 OEFENEN

Met variatievormen en sonatevorm

LES 19 Evaluatie 3 dit moet je kennen

VARIATIEVORMEN hebben doorgaans een eenvoudig vormschema:

1. Voorstelling van het **thema**:

meestal een niet te lange, herkenbare melodie in een eenvoudige liedvorm.

2. Een aantal **variaties** op dat thema

Wat verandert/niet?

ornamentele variatie de melodie blijft herkenbaar, maar wordt versierd.

De vorm blijft onveranderd, maar ook ritme, harmonie etc. kunnen veranderen.

cantus firmus variatie alles kan veranderen (: de begeleiding, de harmonisatie, de tegenstemmen,...) *behalve het thema zelf!*

basso ostinato variatie het thema is een *kort basmotief* dat onveranderd herhaald wordt, de andere partijen variëren, met nieuwe melodiën harmonieën....

karaktervariaties het antwoord op de vraag; "Wat verandert?" is: "Bijna alles"

! Dus ook het *KARAKTER*.

De **Sonatevorm** is een vormschema dat gestalte kreeg tijdens de klassieke periode (tweede helft 18de eeuw.) Het is een vormschema dat **dualiteit** (de 2 thema's) en **tonaliteit** (de toonverwantschappen) behandelt. De **Sonatevorm** komt voor in verschillende genres, onder andere in de sonate, de symfonie, strijkkwartetten en ouvertures.

het vormschema:

EXPOSITIE	thema 1	Tonica
	brug	om te moduleren
	thema 2	Dominant
DOORWERKING	thematische arbeid en modulaties (= de componist speelt met de thema's en brengt ze naar verschillende tonaarden.)	
REËXPÖSITIE	thema 1	Tonica
	brug	om de overgang te maken
	thema 2	Tonica!

AMC M2 EVALUATIE 3

Gemeentelijke Muziek- en Woord Academie Zoltan Kodaly, Wijnegem/Schilde

NAAM: /20

KLAS AMC M2 A/B/C, Datum:.....

We beluisteren een "passacaglia", een tussenspel uit de opera "Peter Grimes", van de Britse componist Benjamin Britten (1913-1976). Het is, zoals de meeste passacaglia's, een compositie gebaseerd op een steeds weerkerend basmotief.

Deze manier van variëren noemen we (onderlijn wat van toepassing is:)

Ornamentele variatie – cantus-firmus variatie – karaktervariatie – basso-ostinato variatie/4

Nummer deze beschrijving van de opeenvolgende muzikale gebeurtenissen in de volgorde zoals je ze hoort: (10 : 1,25=) (10 : 1,25=) /8

nummer		nummer	
	Lage houtblazers en enkele koperblazers herhalen één ritmische figuur		Terwijl de koperblazers spelen maken de strijkers vreemde bokkesprongen.
	Het basmotief wordt gespeeld door de harp, terwijl de gedempte hoorns spelen.		Altviool solo
	De koperblazers spelen spookachtige akkoorden.		Hoorns en violen worden ondermeer begeleid door een tambourijn.
	Er begint een tenorstem te zingen!		De violen spelen een brede zangerige melodie, terwijl de houtblazers staccato begeleiden
	De koperblazers beginnen een opbouw naar een tutti-passage veel immitaties tussen de verschillende orkestgroepen		De houtblazers en strijkers leven zich uit in een overvloed van triolen.

AMC M2 EVALUATIE 3

Gemeentelijke Muziek- en Woord Academie Zoltan Kodaly, Wijnegem/Schilde

NAAM: /20

KLAS AMC M2 A/B/C, Datum:.....

We beluisteren een "passacaglia", een tussenspel uit de opera "Peter Grimes", van de Britse componist Benjamin Britten (1913-1976). Het is, zoals de meeste passacaglia's, een compositie gebaseerd op een steeds weerkerend basmotief.

Deze manier van variëren noemen we (onderlijn wat van toepassing is:)

Ornamentele variatie – cantus-firmus variatie – karaktervariatie – basso-ostinato variatie/4

Nummer deze beschrijving van de opeenvolgende muzikale gebeurtenissen in de volgorde zoals je ze hoort: (10 : 1,25=) (10 : 1,25=) /8

nummer		nummer	
	Lage houtblazers en enkele koperblazers herhalen één ritmische figuur		Terwijl de koperblazers spelen maken de strijkers vreemde bokkesprongen.
	Het basmotief wordt gespeeld door de harp, terwijl de gedempte hoorns spelen.		Altviool solo
	De koperblazers spelen spookachtige akkoorden.		Hoorns en violen worden ondermeer begeleid door een tambourijn.
	Er begint een tenorstem te zingen!		De violen spelen een brede zangerige melodie, terwijl de houtblazers staccato begeleiden
	De koperblazers beginnen een opbouw naar een tutti-passage veel immitaties tussen de verschillende orkestgroepen		De houtblazers en strijkers leven zich uit in een overvloed van triolen.

LES 20 VORMEN EN GENRES

Vorm is een beschrijving van de opeenvolgende muzikale gebeurtenissen.
Genre is muziek met een bepaalde bezetting en/of functie.
(Stijl is het geheel van kenmerken van muziek uit een bepaalde periode of milieu.)

Orden de volgende woorden in het kader :

VORM	(Stijl)	GENRE

sonate – variaties – concerto - militaire muziek – rondo – strijkkwartet – mis – orkestmuziek - menuet – renaissance-muziek - sonatevorm – filmmuziek – symfonie – da capo aria – opera - rock & roll – fuga – klaviermuziek – HAFABRA – R&B

geef van volgende luistervoorbeelden telkens de bezetting (= welke instrumenten, of welk ensemble...)en een mogelijke functie (waar dient de muziek voor):

1.bezetting functie:

we beluisterden:

2.bezetting functie:

we beluisterden:

3.bezetting functie:

we beluisterden:

Wat bedoelen we met vorm en genre in de literatuur. Schrijf naast de woorden of het om vorm, genre gaat.

Poezie:.....

Verhaal:

Roman:

Gedicht:

Detectiveroman:

Brieven-roman:

Sprookje:.....

Kinderboek:

Ken je vormen, genres of stijlen uit de popmuziek?

Vormen:

Genres:

Stijlen:

.....

LES 21 DE SONATE

Genre is muziek met een bepaalde bezetting en/of functie

Een **SONATE** (van het Italiaanse "sonare" = "klinken") is een **Instrumentaal**, meestal meerdelig stuk **kamermuziek**

De **bezetting** varieert;

1 instrument: de **Solo-sonate** (piano / viool / cello/...)

kleine ensembles, veelal met klavier: bijvoorbeeld de **trio-sonate** (viool-cello-piano)

De **functie** is;

Luister-muziek (ook soms voor de concertzaal bedoeld)

Speelmuziek (om met enkele bevriende muzikanten, in huiselijke kring uit te voeren, zelfs zonder publiek.)

1. BAROK-SONATE

De sonate ontstaat in de barok-periode (data:.....). Het schrijven van louter instrumentale muziek (zonder zang) was nieuw, vandaar het woord SONATE (van het Italiaanse "sonare"="klinken", in tegenstelling tot de cantate, van het Italiaanse "cantare": ".....").

We beluisteren een fragment uit een sonate van G.F. Haendel (1685-1759)

Vul de titel aan: "Sonata in G major voor..... en"

Wat is het tempo: Allegro – Adagio – grave – tempo di gavotta ?

Uit de laatste tempo-aanduiding leren we dat de barok-sonate nog vaak..... gebruikt. (zie ook les 25)

2. DE KLASSIEKE SONATE

In de klassieke periode (data:) heeft de sonate *vaak* een vast aantal delen, met elk een vast vormschema en tempo:

1. tempo :..... vormschema:

(2. tempo :..... vormschema:))

(3. tempo :..... vormschema:))

4. tempo :..... vormschema:

deel 2 en drie kunnen van plaats verwisselen of (één van beide) afwezig zijn.

We beluisteren een fragmenten uit piano-sonates van W.A. Mozart (1756-1792)

Sonate KV 283 eerste deel: benoem deze muzikale gebeurtenissen uit de expositie:

.....

.....

Sonate KV 282 tweede deel "Menuetto": Welk zijn de muzikale kenmerken van een menuet:

Maatsoort:..... Tempo: Karakter:

3. DE ROMANTISCHE SONATE

In de romantische periode (data:)wordt de vorm weer vrijer.

Naast sonates die de klassieke vormen respecteren ontstaan zelfs sonates.

We beluisteren een fragment uit een sonate van R. Schumann (1810-1856)

Sonate n°3 in A minor op.posth. voor, tweede deel "Scherzo".

Met welk deel van de klassieke sonate vertoont dit deel grote overeenkomsten?

4. DE SONATE IN DE 20ste EEUW

In de 20ste eeuw wordt de titel "SONATE" gebruikt voor een veelheid van kamermuziekbezettingen in al even verscheiden vormschema's gegoten. De piano-sonate blijft wel populair als stuk waarin componisten hun vaardigheden (vaak ook als uitvoerder) kunnen etaleren.

We beluisteren een fragment uit een sonate van P. Hindemith (.....)

Sonate op. 25 N° 1 für Bratsche allein (.....)

Welk deel beluisteren we?:

1 Breit/2 Sehr frisch und straff/3 Sehr langsam/4 Rasendes Zeitmass/5 Langsam mit viel ausdrück

LES 22 DE SYMFONIE

Genre is muziek met een bepaalde bezetting en/of functie

Een **SYMFONIE** (van het Griekse "sumphōnia" = "samen klinken")
is een veelal **instrumentaal**, meestal meerdelig stuk **orkestmuziek**

De **bezetting**;

Symfonisch orkest; verschillende bezettingen naargelang de stijlperiode

Meestal wel met de vier orkestgroepen:

De **functie** is; Luister-muziek

Bij z'n ontstaan neemt de symfonie volgende elementen over uit deze genres:

SUITE

OUVERTURE

.....
.....
.....

.....
.....
.....

In de klassieke periode (data:) heeft de symfonie vaak een vast aantal delen, met elk een vast vormschema en tempo:

1. tempo :..... vormschema:.....

2. tempo :..... vormschema:.....

3. tempo :..... vormschema:.....

4. tempo :..... vormschema:.....

We beluisteren vier fragmenten uit de 104 symfonieën van J. Haydn (1732-1809)

Noteer telkens; de bezetting, het tempo/karakter, de maatsoort en probeer zo vast te leggen welk deel we beluisteren.

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

Verklaar de titel: Symphonie N° 20 in Cmajor (Hob. XIX;20)

Symphonie:.....

N° 20.....

In C major:.....

Hob. XIX;20:

In de romantiek ontstaat het symfonisch gedicht

De bezetting :

Het aantal delen en de vorm worden bepaald door

.....

Noteer hier enkele titels van symfonische gedichten:

.....

LES 23 HET CONCERTO

Genre is muziek met een bepaalde bezetting en/of functie

Een concerto is een werk voor orkest, waarin sprake is van een wisselwerking tussen:

Bij het CONCERTO GROSSO: twee orkestgroepen (tutti versus ripieno)

Bij het SOLO-CONCERTO: het orkest en een solist

We beluisteren concerten uit de verschillende stijlperiodes.

Geef telkens de bezetting. Noteer iets over de maatsoort, het karakter en het type concerto. Gaat het om een solo concerto benoem dan ook de solist.

Middeleeuwen

.....
.....

Renaissance

.....
.....

Barok

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Classicisme

.....
.....
.....
.....
.....

Romantiek

.....
.....
.....
.....
.....

20ste eeuw

.....
.....
.....
.....
.....
.....

LES 24 DE SUITE

Een **SUITE** is een belangrijk genre uit de

Het gaat om een opeenvolging van :

Elke dans heeft zijn kenmerkende:

De bezetting:

De functie:

We beluisteren enkele dansen.

Noteer hieronder bij elke dans het typerende karakter, de maatsoort, het tempo en eventueel een opvallende ritmische figuur. Noteer ook bij elk voorbeeld of het om luister- of dansmuziek gaat.

- ALLEMANDE:
- BRANLE.....
- PAVANE:.....
- SARABANDE:
- PASSEPIED:
- GIGUE:.....

Noteer hieronder enkele hedendaagse dansen en hun kenmerken

.....

.....

.....

.....

In welke stijlen komen we nog dansen tegen?

.....

.....

LES 27 CANTATE - MIS

De **Cantate** is:

.....
.....

De **Mis** is:

.....
.....

Maarten 't Hart over de cantates van Bach:

... Van de cantates van Bach kende ik (...)nog helemaal niets. Ik liep rond met het idee dat het ongeïnspireerde gelegenheidswerken waren voor kerkelijk gebruik. Toen zat ik daar, in een erker, met uitzicht over de donkere Nieuwe Waterweg, en ik hoorde voor het eerst een cantate. Mijn hele kijk op Bach veranderde. Dit, begreep ik, is de ware Bach, hier heeft hij het beste van zichzelf gegeven. (...) In de cantates blijkt de maat 12/8 bijna keer op keer garant te staan voor het allerbeste wat Bach te geven had. (bv. De tenor Aria uit Cantate 13)

Cantate BWV 13

1. Aria Tenore

(Flauto dolce I/II, Oboe da caccia, Continuo)

Meine Seufzer, meine Tränen
Können nicht zu zählen sein.
Wenn sich täglich Wehmut findet
Und der Jammer nicht verschwindet,
Ach! so muss uns diese Pein
Schon den Weg zum Tode bahnen

Mijn zuchten, mijn tranen
Zijn niet te tellen.
Wanneer de dagelijkse weemoed
en de ellende niet verdwijnt,
Oh! zo moet deze pijn
Ons voorbereiden op de dood

Wat valt je op als je deze aria beluistert?

.....
.....
.....

Wat zijn de onderdelen van een mis-compositie?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

We beluisteren enkele mis-fragmenten. Noteer

- 1
- 2
- 3
- 4

LES 28 MUSICAL

LES 29 EXAMEN OEFENING

Gemeentelijke Muziek- en Woord Academie Zoltan Kodaly, Wijnegem/Schilde

NAAM:.....

/20

KLAS AMC M2 A/B/C, Datum:.....

1. Trek zinsbogen

Benoem de cadenzen

Duid het motief, waar de melodie uit gegroeid is, aan

Vul de sequenzen aan. (op examen do dat is een wiegenlied)

2. Schrijf zelf een melodie op dit akkoordenschema.

3. We beluistern een rondo.

Duid hieronder aan welk fragment het refrein is

Maak een letterschema

Benoem de rondovorm

4. Schrijf de nummers van de muziekfragmenten op de juiste plaats in het schema van de (vul in).....

		<u>NUMMER</u>
	<u>inleiding</u>	
<u>Expositie</u>	<u>Thema 1</u>	
	<u>Brug</u>	
	<u>Thema 2</u>	
	<u>Codetta</u>	

5. Geef van volgende luistervoorbeelden het genre. Zeg ook waarom.

	<u>Genre</u>	<u>Waarom?</u>
<u>Luistervoorbeeld 1</u>		
<u>Luistervoorbeeld 2</u>		
<u>Luistervoorbeeld 3</u>		

LES 30 EXAMEN

A. INLEIDENDE BEGRIPPEN

Tonale muziek:

Muziek met leidtoonspanningen (dominant) die oplossen in een grondtoon (Tonica)
⇒ Grote- en kleine tertstoonladders (harmonische wijze).

Modale muziek:

Muziek zonder leidtoonspanningen maar met een grondtoon (Tonica)
⇒ Middeleeuwse toonladders, exotische toonladders....

Atonale muziek

Muziek zonder grondtoon
⇒ Vrije atonaliteit, dodecafonie...

CADENS:

Een cadens is een **RUSTPUNT** (voorlopig of definitief) in een muziekstuk, voorafgegaan door een melodische en/of harmonische formule.

Volmaakte cadens: dominant ⇒ tonica : V ⇒ I
("einde"-gevoel)

Halve cadens: einde op de dominant: ... ⇒ V ("er komt nog wat...")

Bedrieglijke cadens dominant ⇒ tonicaparallel : V ⇒ VI
(hoorbaar in de bas!)

MODULATIE

Moduleren is het **VERANDEREN VAN TOONAARD** in de loop van één muziekstuk. Herkenbaar aan wijzigingstekens, maar meer nog aan de duidelijke **cadenzen** in de nieuwe toonaard.

MELODIE: een samenhangend en geordend geheel van na elkaar klinkende tonen

THEMA: een melodie die het uitgangspunt is voor de structuur van een muziekstuk

MOTIEF: de kleinste muzikale eenheid binnen een compositie

Melodiecurve: laat het (toonhoogte)verloop van een melodie zien.
O.a.: boogvorm, golf-vorm, stijgende lijn, dalende lijn, of complexere, samengestelde vormen

Sequens: Stijgende of dalende herhaling van een motief

Toepassingen op luistervoorbeelden en partituren:

- Cadenzen aanduiden en benoemen.
- Motieven aanduiden in een melodie.
- Zelf een melodie, volgens een opgegeven curve op een gegeven akkoordenschema kunnen schrijven
- Sequenzen aanduiden en/of aanvullen.

B. Vorm = een beschrijving van de opeenvolgende muzikale gebeurtenissen

LIEDVORMEN

De ééndelige liedvorm:	1
zin bestaande uit een voorzin en een nazin	
De tweedelige liedvorm:	2
zinnen die met elkaar verbonden zijn.	
De driedelige liedvorm:	3
zinnen die met elkaar verbonden zijn	
<i>Reeksvorm; ABC:</i>	drie
verschillende zinnen.	
<i>Boogvorm; ABA:</i>	de
derde zin is een (al dan niet gevarieerde)	

Herhaling van de eerste zin.

Voorbeelden samengestelde driedelige liedvorm:

1. Het **MENUET : Menuet – Trio – Menuet : A – B – A**

Het menuet: Staat altijd in **drie kwartsmaat** en heeft een **matig tempo**. (moderato of allegretto...) Was aanvankelijk een **DANS** en soms dus ook onderdeel van de **SUITE**. Komt ook voor in de **SYMFONIE** en in bepaalde kamermuziek.

2. De **Da Capo Aria Eerste deel (A) – Tweede deel (B) – Eerste deel da capo (A)**

De Da Capo Aria is een zangstuk met orkestbegeleiding, en komt voor in de volgende vocale genres: **opera, oratorium** en **cantate** tot vroeg in de 19de eeuw.

De **RONDOVORM** is een **REFREIN**-vorm.

De onderdelen zijn :

1. een *refrein*, ook wel ritornello ("retourner") of rondo-thema genoemd. (A)

2. de *strofen*, ook wel coupletten genoemd. (B, C, D...)

Het refrein is meestal een heel herkenbaar stukje muziek.

REEKSRONDO of "Frans Rondo" **A B A C A D A E A F A G A H A ... (!!)**

Het reeksrondo (ook wel Frans Rondo genoemd) kom je o.a. tegen in het **concerto**.

KLASSIEK RONDO of "Groot Rondo" **A B A C A B A .**

Het klassiek rondo in de **sonate** de **symfonie**.

VARIATIEVORMEN hebben doorgaans een eenvoudig vormschema:

1. Voorstelling van het **thema**:

meestal een niet te lange, herkenbare melodie in een eenvoudige liedvorm.

2. Een aantal **variaties** op dat thema

Wat verandert/niet?

ornamentele variatie de melodie blijft herkenbaar, maar wordt versierd.

De vorm blijft onveranderd, maar ook ritme, harmonie etc. kunnen veranderen.

cantus firmus variatie alles kan veranderen (: de begeleiding, de harmonisatie, de tegenstemmen,...) *behalve het thema zelf!*

basso ostinato variatie het thema is een *kort basmotief* dat onveranderd herhaald wordt, de andere partijen variëren, met nieuwe melodiën harmonieën...

karaktervariaties het antwoord op de vraag; "Wat verandert?" is: "Bijna alles"

! Dus ook het **KARAKTER**.

De **Sonatevorm** is een vormschema dat gestalte kreeg tijdens de klassieke periode (tweede helft 18de eeuw.) Het is een vormschema dat **dualiteit** (de 2 thema's) en **tonaliteit** (de toonverwantschappen) behandelt. De **Sonatevorm** komt voor in verschillende genres, onder andere in de sonate, de symfonie, strijkkwartetten en ouvertures.

het vormschema:

EXPOSITIE	thema 1 brug	Tonica om te moduleren
	thema 2	Dominant
DOORWERKING	thematische arbeid en modulaties (= de componist speelt met de thema's en brengt ze naar verschillende tonaarden.)	
REËXPÖSITIE	thema 1 brug	Tonica om de overgang te maken
	thema 2	Tonica!

C. "Genre" is muziek met een bepaalde bezetting en/of functie.

Instrumentale genres

Een **SONATE** is een **Instrumentaal**, meestal meerdelig stuk **kamermuziek**
De **bezetting** varieert; 1 (vb. piano of viool) tot enkele instrumenten (trio-sonate...)

De **funktie** is;

Luister-muziek (ook soms voor de concertzaal bedoeld)

Speelmuziek (om met enkele bevriende muzikanten, in huiselijke kring uit te voeren, zelfs zonder publiek.)

Een **SYMFONIE** is een veelal **instrumentaal**, meestal meerdelig stuk **orkestmuziek**

De **bezetting**;

Symfonisch orkest; verschillende bezettingen naargelang de stijlperiode

De **funktie** is; Luister-muziek

Een **SUITE** is een belangrijk genre uit de Barok-periode

Het gaat om een opeenvolging van dansen.

Elke dans heeft zijn kenmerkende karakter, tempo, maatsoort en soms ook ritme.

Vocale genres

De **OPERA** is: "drama per musica" : een kunstvorm waarin theater (toneel) en muziek tot een geheel gesmeed worden.

Het **ORATORIUM** is: een vocale compositie met meestal een religieus of mytisch verhaal. Het verschil met de opera is dat er geen toneel gespeeld wordt. Een soort religieuze opera zonder scènische uitbeelding dus.

De **CANTATE** is: een vocale compositie op lyrische teksten.

De **MIS** is: een vocale compositie die de vaste misteksten (Kyrie-Gloria-Credo-Sanctus-benedictus-Agnus Dei) verklankt.

In alle bovenstaande genres vindt je volgende muzikale ingrediënten terug:

Naam	Functie	Kenmerken
Aria	Stilstaan bij een bepaald gevoel of gegeven...	Zangerig, tekstherhalingen, melismen, begeleiding van het orkest
Recitatief	De actie gaat vooruit, het verhaal ontrolt zich, dialogen...	Zangstijl die vooral qua ritmiek de spreektaal benadert, syllabisch, schaarse begeleiding (basso continuo)
Koor	Vertolkt het volk, straatscènes, figuranten, levert commentaar op de actie	Koorzang met orkest
Instrumentale delen	Voorspel (ouverture) tussenspelen, maken de overgangen tussen de scènes, dansmuziek (baletten)	Zonder zang.